

తైత్తిరీయోపనిషత్

౧. శీక్షావల్లీ

(తై.ఆ.౭-౧-౧)

ఓం శ్రీ గురుభ్యో నమః । హరిః ఓం ॥

ఓం శం నో మి॒త్రశ్శం వ॑రుణః । శం నో భ॑వత్వర్త॒మా । శం న॒ ఇ॒న్ద్రో బృ॒హస్ప॑తిః । శం నో
వి॒ష్ణురు॑రుక్ర॒మః । న॒మో బ్ర॑హ్మ॒ణే । నమ॑స్తే వాయో । త్వ॒మే॒వ ప్ర॑త్యక్షం బ్ర॒హ్మసి॑ । త్వ॒మే॒వ ప్ర॑త్యక్షం
బ్ర॒హ్మ వ॑దిష్యామి । ఋ॒తం వ॑దిష్యామి । స॒త్యం వ॑దిష్యామి । త॒స్మా॒దమ॑వతు । తద్వ॒క్తార॑మవతు ।
అ॒వతు॑ మామ్ । అ॒వతు॑ వ॒క్తారమ్॑ ॥

ఓం శా॒న్తిః శా॒న్తిః శా॒న్తిః ॥ 1 ॥

శిక్షాశాస్త్రార్థసంగ్రహః

శీ॒క్షాం వ్యో॒భ్యాస్త్యా॒మః । వర్ణ॑స్ప॒రః । మా॒త్రా బ॒లమ్ । సా॒మ స॒న్తానః॑ । ఇ॒త్తుక్తశ్శీ॒క్షాభ్యా॑యః ॥ 2 ॥

సంహితోపాసనమ్

స॒హ నౌ య॑శః । స॒హ నౌ బ్ర॑హ్మ॒వర్చ॑సమ్ । అథా॒తస్సగ్గి॑ంహితాయా ఉ॒పని॑షదం వ్యో॒భ్యాస్త్యా॒మః ।
ప॒ఞ్చస్ప॑ధి॒కర॑ణేషు । అథి॒లోక॑మథి॒శ్వాతి॑షమథి॒విద్య॑మథి॒ప్రజ॑మధ్వాత్సమ్ । తా మహా॒సగ్గి॑ంహితా
ఇ॒త్యాచ॑క్షతే । అథా॒థిలో॑కమ్ । పృథి॒వీ పూ॑ర్వరూ॒పమ్ । ద్వా॒రుత్త॑రరూ॒పమ్ । ఆకా॑శస్స॒ద్ధిః ॥ 3 ॥

వాయుస్సన్ధానమ్ | ఇత్యభిలోకమ్ | అథాభిజ్యోతిషమ్ | అగ్నిః పూర్వరూపమ్ | ఆదిత్య
 ఉత్తరరూపమ్ | ఆపస్సన్ధిః | వైద్యుతస్సన్ధానమ్ | ఇత్యభిజ్యోతిషమ్ | అథాభివిద్యమ్ |
 ఆచార్యః పూర్వరూపమ్ || 4 ||

అన్తైవాస్యత్తరరూపమ్ | విద్యా సన్ధిః | ప్రవచనగ్ం సన్ధానమ్ | ఇత్యభివిద్యమ్ | అథాభిప్రజమ్ |
 మాతా పూర్వరూపమ్ | పితౄత్తరరూపమ్ | ప్రజా సన్ధిః | ప్రజననగ్ం సన్ధానమ్ | ఇత్యభిప్రజమ్ || 5 ||

అథాధ్యాత్మమ్ | అథరా హనుః పూర్వరూపమ్ | ఉత్తరాహనురుత్తరరూపమ్ | వాక్సన్ధిః | జిహ్వ
 సన్ధానమ్ | ఇత్యధ్యాత్మమ్ | ఇతీమామహాసగ్ంహితాః | య ఏవమేతా మహాసగ్ంహితా వ్యాభ్యాతా
 వేద | సద్దీయతే ప్రజయా ప్రశుభాః | బ్రహ్మవర్చసేనాన్నాద్యేన సువర్గ్యేణ లోకైన || 6 ||

మేధాది-సిద్ధ్యర్థా ఆవహంతీహోమ-మంత్రాః

యశ్శన్ధసామృషభో విశ్వరూపః | ఛన్దోభ్యోఽధ్యమృతౌధ్వంబభూవ |
 స మేన్ద్రో మేధయా స్పృణోతు | అమృతస్య దేవ ధారణో భూయాసమ్ |
 శరీరం మే విచర్షణమ్ | జిహ్వ మే మధుమత్తమా | కర్ణౌభ్యం భూర్విశ్రవమ్ |
 బ్రహ్మణః క్షోశోఽసి మేధయాఽపిహితః | శ్రుతం మే గోపాయ | ఆవహన్తి వితన్వోనా || 7 ||

కు॒ర్వో॒ణా చీ॑ర॒మాత్స॑నః । వా॒సాగ్ం॑సి మ॒మ గా॑వశ్చ । అ॒న్నపా॑నే చ స॒ర్వదా॑ । తతో॑ మే శ్రియ॒మావ॑హ ।
 లోమ॑శాం ప॒శుభి॑స్సహ స్వా॒హా ॥ ఆ॒మా య॑న్తు బ్ర॒హ్మచా॑రిణః స్వా॒హా ॥ వి॒మాఽఽయ॑న్తు
 బ్ర॒హ్మచా॑రిణః స్వా॒హా ॥ ప్ర॒మాఽఽయ॑న్తు బ్ర॒హ్మచా॑రిణః స్వా॒హా ॥
 ద॒మాయ॑న్తు బ్ర॒హ్మచా॑రిణః స్వా॒హా ॥ శ॒మాయ॑న్తు బ్ర॒హ్మచా॑రిణః స్వా॒హా ॥ 8 ॥

య॒శో జ॑నే॒ఽసా॑ని స్వా॒హా ॥ శ్రే॒యాన్ వ॑స్యసో॒ఽసా॑ని స్వా॒హా ॥ తం త్వో॑ భగ॒ప్రవి॑శాని స్వా॒హా ॥
 స॒ మా భగ॑ ప్రవి॒శ స్వా॒హా ॥ తస్మిన్ స॒హస్ర॑శాభే । నిభ॑గా॒ఽహం త్వయి॑ మృజే స్వా॒హా ॥
 యథా॑ఽఽప్తః ప్రవ॑తా॒ఽఽయ॑న్తి । యథా॑ మా॒సా అహ॑ర్థరమ్ । ఏ॒వం మాం బ్ర॒హ్మచా॑రిణః ।
 ధా॒తరా॑యన్తు స॒ర్వత॑స్వా॒హా ॥ ప్ర॒తివే॑శోఽఽసి ప్ర॒మాభా॑హి ప్ర॒మాప॑ద్యస్వ ॥ 9 ॥

వ్యాహృత్యపాసనమ్

భూ॒ర్భువ॑స్సువ॒రితి॑ వా ఏ॒తాస్తే॑ వ్యా॒హృత॑యః । తా॒సాము॑హ॒ష్టై తాం చ॑తుర్థీమ్ । మా॒హాచ॑మస్యః
 ప్ర॒వేద॑యతే । మ॒హా ఇతి॑ । తద్భ॒ష్టా । స ఆత్మా॑ । అ॒ఙ్గాన్త్యన్యో దే॑వతాః ।
 భూ॒రితి॑ వా అ॒యం లో॒కః । భు॒వ ఇత్యన్త॑రిక్షమ్ । సు॒వరిత్య॑సా లో॒కః ॥ 10 ॥

మ॒హా ఇత్యా॑దిత్యః । ఆది॒త్యేన॑ వా వ స॒ర్వే లో॒కా మహీ॑యన్తే । భూ॒రితి॑ వా అ॒గ్నిః । భు॒వ ఇతి॑ వా॒యః ।
 సు॒వరిత్యా॑దిత్యః । మ॒హా ఇతి॑ చ॒న్ద్రమాః॑ । చ॒న్ద్రమ॑సా వా వ స॒ర్వాణి॑ జ్యోతీగ్ంషి మహీయన్తే । భూ॒రితి॑
 వా ఋ॒చః । భు॒వ ఇతి॑ సా॒మాని॑ । సు॒వరితి॑ యజోగ్ంషి ॥ 11 ॥

మ॒హా॒ ఇ॒తి॒ బ్ర॒హ్మ॑ । బ్ర॒హ్మ॑ణో॒ వా॒వ స॒ర్వే॑ వే॒దా మ॒హీ॑య॒న్తే । భూ॒రి॒తి॒ వై ప్లా॒ణః । భు॒వ ఇ॒త్య॒ప్తా॒నః ।
సు॒వ॒రి॒తి॒ వ్యా॒నః । మ॒హా॒ ఇ॒త్య॒న్న॒మ్ ॥ అ॒న్నే॒న వా॒వ స॒ర్వే॑ ప్లా॒ణ మ॒హీ॑య॒న్తే ।
తా॒ వా ఏ॒తా॒శ్చ॒త॒ప్ర॒శ్చ॒తు॒ర్థా । చ॒త॒ప్ర॒శ్చ॒త॒స్తో వ్యా॒హృ॑త॒యః । తా॒ యో వే॒ద । స॒ వే॒ద బ్ర॒హ్మ॑ । స॒ర్వే॒ఽన్తైః
దే॒వా బ॒లి॒మా॒వహ॑న్తి ॥ 12 ॥

మనోమయత్యాది-గుణక-బ్రహ్మోపాసనయా స్వారాజ్య-సిద్ధిః

స॑ య॒ ఏ॒షోఽ॒న్తర॑హ్యదయ ఆ॒క్ర॒శః॑ । తస్మి॑న్నయం పు॒రు॒షో మ॒న్తోమ॑యః । అ॒మృ॒తో హి॒ర॒ణ్మ॑యః ।
అ॒న్తరే॑ణ తా॒లుకే॑ । య ఏ॒షస్త॑న ఇ॒వావ॑లమ్భతే ॥ సే॒న్ధ్యో॒నిః । యత్రా॒సా కే॒శాన్తో వి॒వర్త॑తే । వృ॒షోఽ॒హ్య
శీర్ష॑కపాలే । భూ॒రిత్య॑గ్నో ప్ర॒తి॒తిష్ఠ॑తి । భు॒వ ఇ॒తి వా॒యౌ ॥ 13॥

సు॒వ॒రిత్య॑దిత్యే । మహా॒ ఇ॒తి బ్ర॑హ్మణి । ఆ॒హ్ని॒తి స్వారో॑జ్యమ్ ॥ ఆ॒హ్ని॒తి మన॑సస్స॒తిమ్ ॥
వా॒క్ష్వి॒తిశ్చక్ష॑ష్ప॒తిః । శ్రో॒త్రప॑తిర్విజ్ఞానప॒తిః । ఏ॒తత్తతో భ॑వతి । ఆ॒క్ర॒శశీ॑రం బ్ర॒హ్మ ।
స॒త్యోత్త॑ ప్రా॒ణా॒రా॒మం మన॑ ఆన॒న్దమ్ ॥ శా॒న్తిస॑మృద్ధమ॒మృత॑మ్ ॥ ఇ॒తి ప్రాచీ॑న యోగ్యోపా॒స్వ ॥ 14॥

పృథివ్యాద్యుపాధిక-పంచ-బ్రహ్మోపాసనమ్

పృ॒థి॒వ్యస్త॑లి॒క్షం ద్యౌ॑ర్ది॒శోఽవ॑స్తర॒ది॒శాః । అ॒గ్ని॒ర్వాయు॑ర౒ది॒త్యశ్చ॑స్త॒మా నక్ష॑త్రా॒ణి । ఆప॑ ఓ॒షధి॑యో
వన॑స్ప॒తయ॑ ఆ॒కాశ॑ ఆ॒త్మా । ఇ॒త్యధి॑భూతమ్ । అథా॒ధ్యాత్మమ్ । ప్రా॒ణో వ్యో॒నోఽపా॑న ఉ॒దా॑నస్స॒మానః॑ ।
చక్షు॑శ్శ్రో॒త్రం మ॒నో వాక్ష్వ॑క్ । చర్మ॑మా॒గ్ంసగ్ం॑ సా॒వాస్థి॑ మ॒జ్జా । ఏ॒తద॑భివి॒ధాయ॑ ఋషి॒రవో॑చత్ ।
పా॒జ్ఞం వా ఇ॒దగ్ం సర్వమ్॑ ॥ పా॒జ్ఞేనై॒వ పా॒జ్ఞగ్ం స్పృ॑ణోతీతి ॥ 15 ॥

ప్రణవోపాసనమ్

ఓమితి బ్రహ్మ । ఓమితీదగ్ం సర్వమ్ ॥ ఓమిత్యేతదనుకృతి హ స్మ వ అప్యో శ్రో వయేత్వాశ్రో వయన్తి ।
ఓమితి సామాని గాయన్తి । ఓగ్ం శోమితి శస్త్రాణి శగ్ంసన్తి । ఓమిత్యధ్వర్యుః ప్రతిగరం
ప్రతిగృణాతి । ఓమితి బ్రహ్మ ప్రసాతి । ఓమిత్యగ్నిహోత్రమనుజానాతి । ఓమితి బ్రాహ్మణః ప్రవక్ష్యన్సహ
బ్రహ్మోపాష్నవనీతి । బ్రహ్మోపాష్నోతి ॥ 16 ॥

స్వాధ్యాయ-ప్రశంసా

ఋతం చ స్వాధ్యాయప్రవచనై చ । సత్యం చ స్వాధ్యాయప్రవచనై చ ।
తపశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనై చ । దమశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనై చ ।
శమశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనై చ । అగ్నయశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనై చ ।
అగ్నిహోత్రం చ స్వాధ్యాయప్రవచనై చ । అతిథయశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనై చ ।
మానుషం చ స్వాధ్యాయప్రవచనై చ । ప్రజా చ స్వాధ్యాయప్రవచనై చ ।
ప్రజనశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనై చ । ప్రజాతిశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనై చ ।
సత్యమితి సత్యవచా రోధితరః । తప ఇతి తపోనిత్యః పౌరుషిణిః ।
స్వాధ్యాయప్రవచనై ఏవేతి నాకో మౌద్గల్యః । తద్ధి తపస్తద్ధి తపః ॥ 17 ॥

బ్రహ్మజ్ఞాన-ప్రకాశక-మంత్రః

అహం వృక్షస్య రేరివా । క్షిత్తిః పృష్ఠం గిరేరివ ।
ఊర్ధ్వపవిత్రో వాజినీవ స్వమృతమస్మి ।
ధ్రువిణగ్ం సవర్చసమ్ । సుమేధా అమృతోక్షితః ।
ఇతి త్రిశజ్కర్వేదోనువచనమ్ ॥ 18 ॥

శిష్యానుశాసనమ్

వేదమనూచ్యచార్యోఽస్త్రైవాసినమనుశాస్తి ।

సత్త్వం వద । ధర్మం చర । స్వాధ్యాయాన్సా ప్రమదః ।

ఆచార్యాయ ప్రియం ధనమాహృత్య ప్రజాతన్తుం మా వ్యవచ్ఛేత్సీః ।

సత్వాన్న ప్రమదితవ్యమ్ । ధర్మాన్న ప్రమదితవ్యమ్ ।

కుశలాన్న ప్రమదితవ్యమ్ । భూత్యై న ప్రమదితవ్యమ్ ।

స్వాధ్యాయప్రవచనాభ్యాం న ప్రమదితవ్యమ్ ॥ 19 ॥

దేవపితృకార్యభ్యాం న ప్రమదితవ్యమ్ । మాతృదేవో భవ ।

పితృదేవో భవ । ఆచార్యదేవో భవ । అతిథిదేవో భవ ।

యాన్యనవద్యాని కర్మాణి । తాని సేవితవ్యాని । నో ఇతరాణి ।

యాన్యస్సాకగ్ం సుచరితాని । తాని త్వయోపాస్యాని ॥ 20 ॥

నో ఇతరాణి । యే కే చాస్మచ్ఛ్రేయాగ్ంసో బ్రాహ్మణాః ।

తేషాం త్వయాఽఽసనే న ప్రశ్వసితవ్యమ్ । శ్రద్ధయా దేయమ్ ।

అశ్రద్ధయాఽదేయమ్ । శ్రీయా దేయమ్ । హ్రియా దేయమ్ ।

భయా దేయమ్ । సంవిదా దేయమ్ ।

అథ యది తే కర్మవిచకిధ్సా వా వృత్తవిచకిధ్సా వా స్యాత్ ॥ 21 ॥

యే తత్ర బ్ర॑హ్మ॑ణో॑స్స॒ష్టర్శ॒ణః । యు॑క్తా ఆయు॒క్తాః । అ॒లౌఙ్గా॑ ధ॒ర్మకా॑మా॒స్యుః ।
 యథా॑ తే తత్ర॑ వర్తే॒రన్ । తథా॑ తత్ర॑ వర్తే॒థాః । అథా॑భ్యోభ్యా॒తేషు॑ ।
 యే తత్ర బ్ర॑హ్మ॑ణో॑స్స॒ష్టర్శ॒ణః । యు॑క్తా ఆయు॒క్తాః । అ॒లౌఙ్గా॑ ధ॒ర్మకా॑మా॒స్యుః ।
 యథా॑ తే తేషు॑ వర్తే॒రన్ । తథా॑ తేషు॑ వర్తే॒థాః । ఏష॑ ఆదే॒శః । ఏష॑ ఉపదే॒శః ।
 ఏషా॑ వేదో॒పనిషత్ । ఏతదను॑శా॒సనమ్ । ఏవము॑పా॒సిత॒వ్యమ్ ।
 ఏవము॑చైతదు॒పాస్యమ్ ॥ 22 ॥

ఉత్తరశాంతిపాఠః

శం నో॑ మి॒త్రశ్శం॑ వరు॒ణః । శం నో॑ భవ॒త్వర్త॒మా । శం న॒ ఇ॒న్ద్రో బృ॒హస్ప॑తిః ।
 శం నో॑ వి॒ష్ణురు॒క్రమః॑ । నమో॑ బ్ర॒హ్మణే॑ । నమ॑స్తే వాయో । త్వమే॒వ ప్ర॒త్యక్షం॑ బ్ర॒హ్మసి॑ ।
 త్వమే॒వ ప్ర॒త్యక్షం॑ బ్ర॒హ్మవా॑దిషమ్ । ఋ॒తమ॑వాదిషమ్ । స॒త్యమ॑వాదిషమ్ ।
 తన్నా॑మావీత్ । తద్వ॒క్తార॑మావీత్ । ఆవీ॒న్నామ్ । ఆవీ॑ద్వ॒క్తారమ్॑ ।
 ఓం శా॒న్తిః శా॒న్తిః శా॒న్తిః ॥ 23 ॥

॥ ఇతి శ్లోకావల్లి సమాప్తా ॥